

27.2.2007

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Redovisning av försöksverksamheten med GotSam för år 2006

I Regeringens beslut den 14.3.2002, med uppdrag att inleda försöksverksamheten på Gotland med samverkancentrum GotSam, anges att en verksamhetsrapport skall redovisas till regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen, senast den 1 mars.

En verksamhetsrapport för 2006 lämnas härmed.

Bakgrund

Under 2006 har försöksverksamheten, i huvudsak, fortsatt enligt plan.

Under året har insatser gjorts för att ytterligare utveckla, stabs-, lednings- och kommunikationsfrågor, samt anpassning av tekniken.

Ett stort antal möten har skett på Gotland, i huvudsak i GotSam-huset.

Under 2006 har Försvarsmakten (FM) beslutat och projekterat för flytt av Sjöinfokomp Visby med sjöcentralen. Avsikten är att flytta till en nybyggnation i direkt anslutning till GotSam-huset och polishuset. Inflyttning beräknas ske till sommaren 2007.

Syftet med flytt av Sjöinfokomp Visby är att inom ramen för GotSam utveckla vardagssamverkan för metodik, teknik, systematisering, tillvägagångssätt och att få ett effektivare resursutnyttjande. Ytterligare effekter som kommer projektet till godo är möjligheten att använda personal som finns på plats 24 timmar om dygnet samt att GotSam i framtiden kan merutnyttja/samutnyttja FMs nya lokaler.

GotSam begärde och fick ett beslut 2006, om en förlängning för försöksverksamheten tom 31.12 2008.

Styrgruppen har under 2006 beslutat:

- att utreda och föreslå innehållet och förutsättningarna för ett fortsatt utökat GotSam efter den 31.12 2008

samt:

- att presentera etableringsförslagen beträffande byggnad lämplig för innehållet i verksamheten

Genomförd försöksverksamhet

Verksamhetsanalysen

Verksamhetsanalysen, som utvecklats i nära samverkan med Ericsson Micro Wave System i Göteborg, har under året använts i de övningar som genomförts. Arbetet har i huvudsak bedrivits i GotSams AU (arbetsutskott) där samtliga myndigheter är representerade. Den stabsmetod som är framtagen syftar främst på krishändelser och kopplas till metodik, personal, organisation och teknikval för GotSam. Genomförandeplanen behandlar hur GotSams modell bör vara för krishantering i vardag och i kris. Planen kommer att revideras under 2007 för att uppnå en tydligare och snabbare krishantering.

Metodik

Metodikens betydelse för framgång inom såväl krishantering som övningar är stor. Den, för alla, neutrala och gemensamt utarbetade metodiken strävar mot att som ett yttersta mål att förse alla inblandade aktörer med gemensam lägesbild och beslutsunderlag för åtgärder. Något som borde vara lättare eftersom GotSams stab har en bred representations- och kompetensbas.

Teknik

En fortsatt teknikanalys genomfördes under 2006. Olika system granskades i GotSams grupper. Projektet "Teknik" är idag färdigställd och investeringarna genomförda. GotSam har valt en enkel teknik som bygger på redan existerande system beträffande kommunikation, lägesbild, mm. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med myndigheterna i GotSam och deras säkerhetsansvariga.

Principen bygger på att respektive myndighet har fått en egen säker fiberkabel till sina egna myndighetsrum. Viss del av denna information har lagts på en GotSam IT-plattform som idag används vid övningar och i ett krisläge. Del av informationen kan presenteras i GotSams stabsrum men av säkerhetsskäl inte i ett mobilt system. Säkerhetssystemet, med mobil användning, kommer att utredas under 2007. Olika behörigheter har arbetas fram för olika tillfällen (kris/vardag) med utgångspunkt från de restriktioner som finns avseende sekretess.

Vardagssamarbetet

Vardagssamverkan och vardagsarbetet har utvecklas positivt under året genom de olika organiserade möten som genomförs flera gånger per vecka. Trots att inte alla myndigheter permanent sitter i samma hus har man kontakt med varandra och arbetar både i GotSam-huset och på distans för att utveckla metoder för en bättre krishantering. Nätverket är således mycket stabilt och framgångsrikt då man idag har en betydligt bättre samverkan och kunskap om varandras verksamhet och ansvar än tidigare.

Myndigheternas egna möten sker ofta i GotSam-huset och på så sätt utvecklas en ökad förståelse mellan de deltagande myndigheterna oavsett mötenas karaktär. En högre grad av daglig närvaro är dock önskvärt för kommande period.

Gränskontrollinformationssystem

Som tidigare rapporterats har det, inom projektet GotSam, utvecklats ett gränskontrollinformationssystem, GKI. Avsikten är att systemet skall, operativt, användas av Försvarsmakten, Kustbevakningen samt Polisen. Systemet är testat under 2005 och 2006. Ett godkännande, från Kustbevakningen, att driftsätta systemet kom under januari 2007.

Regelförändringar

Regeringen har också gett GotSam uppdrag att belysa eventuella regelförändringar för att uppnå en effektivare krishantering. Regeringen skrev i sitt uppdrag till GotSam: *"hur skall sekretess- och registreringshanteringsfrågor behandlas organisatoriskt, vilka bestämmelser skall tillämpas, hur skall datasystemet upprättas mellan myndigheterna och hur skall ansvars- och säkerhetsfrågorna lösas"?*

GKI-kartan och andra sekretessproblem kommer att redovisas i GotSams slutredovisning av försöksverksamheten.

Nätverksbildning

Samarbetet mellan myndigheter i GotSam har utvecklats och nätverk har skapats mellan såväl myndigheter som myndighetsrepresentanter. Detta inom ramen för såväl vardagsarbete som övningsverksamhet. Det utvecklade nätverket leder till en ökad grad av personkännedom, kunskap om myndigheternas verksamhet och uppgifter i såväl vardag som i kris. Nätverket, med den nya kultur som bildats, skapar förutsättningar för att även andra än de direkt inblandade i projektet snabbt får förtroende för det arbete GotSam kan erbjuda. Vidare har en samsyn uppnåtts i fråga om krishanteringsprinciper. En viktig förutsättning har visat sig vara tillgång till från respektive myndighet "neutrala" lokaler.

Krishanteringsnätverket har vidgats ytterligare genom att "andra aktörer" har bjudits in till att delta vid övningar. Begreppet "andra aktörer" är benämningen på myndigheter, organisationer eller företag som kan bidra med resurser eller kunskap till att en eventuell kris hanteras snabbt och samordnat. Exempel på "andra aktörer" kan vara Luftfartsverket, Gotlands Energi AB, Radio Gotland, Svenska kyrkan m.fl.

Övningar

Sex krishanteringsövningar har genomförts under året. Övningsverksamheten har fokuserats på GotSams interna stabsarbetsmetodik och interaktion mellan stabens olika delar och syftat till att öka kompetensen vid krishantering. Ett antal stabsassistenter har utbildats för att kunna stödja staben med att upprätta och vidmakthålla en myndighetsövergripande lägesbild, men också att bemanna GotSams kommunikationsutrustning. Ett flertal assistenter kommer från frivilligorganisationer. Även myndigheternas egna staber har deltagit i form av spelorganisation för att kunna kommunicera med GotSam stab. "Andra aktörer" (Se "nätverksbildning" ovan) har också deltagit i övningsverksamheten och bidragit till att snabbt, samordnat och med tillräckliga resurser hantera aktuell kris.

Målsättningen för övningsverksamheten under 2006, att Gotsam skall vara "Operativt med en hög ambitionsnivå", bedöms vara uppnådd.

Lokaler

Den tillfälliga byggnaden Instant Office (IO) är väl fungerade med utrymme för myndigheternas vardagssamverkan, övningar och med teknikinnehall. Nuvarande hyresavtalet kan förlängas till 31.12. 2008 med en uppsägningsklausul på 6 månader.

Besök

Ett stort antal besök har skett till GotSam på Gotland. GotSams AU har också besökt andra liknande aktiviteter i Sverige och utomlands med benchmarking som syfte.

Några exempel:

Besök till GotSam-huset i Visby:

- ÖB
- Frivilliga Flyg Kåren (FFK)
- Försvarsdepartementet, KBM
- Högskolan, Sida, Östersjöenheten
- SOS-alarm
- Moderaterna, Socialdemokraterna. Folkpartiet (Gotland)
- Kent Härstedt, Eskil Erlandsson
- Projekt Bornholm (polis, räddningstjänst etc)
- GD; KBV, Tullverket
- Sydafrikas gränskontrollmyndigheter

GotSams besök på andra orter:

- F 7, Såtenäs, Försvarsmakten, HKV
- CIMI, Enköping
- Projekt Bornholm, Isle of Man, Island
- Arlanda security, MRCC

Värdefulla synpunkter har erhållits som kommer att användas i arbetet med att utveckla GotSam ytterligare.

GotSam har också deltagit i ett antal externa möten:

- Totalförsvarsrådet, Gotland
- Olika grupper, risk/sårbarhets-analyser

Styrelsemöten/arbetsmöten;

<u>Styrelse/arbetsmöten</u>	<u>Antal, 2006</u>
Styrgruppen	3
AU	10
Teknik/kommunikation	6

Samverkans/ledningsmöten

Under 2005 beslutade GotSam att starta två olika typer av interna möten:

- Ledningsmöte, varje fredag kl. 11.00
- Samverkansmöte, varje tisdag och fredag kl. 10.00

Dessa möten har pågått under 2006. Vid varje möte skrivs det noteringar.

Syfte och deltagande

Syftet med mötena är att, genom ömsesidigt informationsutbyte, skapa bättre förutsättningar för de i GotSam ingående myndigheterna att genom samverkan uppnå en högre effekt i verksamhetens genomförande. Mötena genomförs på två olika nivåer. Dels den operativa nivån, dels ledningsnivån, d.v.s. myndighetscheferna på Gotland eller de personer som är delegerade från respektive myndighet.

Samverkansmöten:

Genomförs på tisdagar och fredagar. Platsen är stabsrummet i GotSam-huset. Deltagare på samverkansmöten är främst personal som arbetar på operativ nivå inom GotSam-myndigheterna. Den information som delges är relevant i ett Gotsamperspektiv. Varje myndighet disponerar planerad tid för redovisning.

Ledningsmöten:

Genomförs på fredagar. Platsen är stabsrummet GotSam. Deltagare är ledningsnivån. Behov av samverkan, samordning för att klara framtida hot, risker och sårbarheter i ett Gotlandsperspektiv identifieras. Mötet genomförs i princip som samverkansmöten ovan men med en längre informationshorisont.

Antal möten under 2006:

Möte	Antal möten 2006
Ledningsmöte	41
Samverkansmöte	85

Exempel på operativ verksamhet

Det formaliserade informationsutbytet har lett till att konkreta hotbilder/risker har lyfts upp och inte bara diskuterats utan även konkreta åtgärder har vidtagits. Ett exempel på värdet av dessa kan klart hänföras till Gotlands möjligheter att hantera följderna av fågelinfluensautbrotten. Vid samverkans- och ledningsmötena diskuterades bland annat gällande lagstiftning, resurser, arbetsmetoder, ansvar och roller. Detta gjorde själva hanteringen smidig då de flesta frågetecknen rätats ut i förväg och underlättade samverkan med Jordbruksverket.

Formell representation

I de olika GotSam-grupperna är fördelningen mellan kvinnor och män följande:

Aktivitet	Kvinnor %	Män %
<i>Styrgruppen</i>	40	60
<i>Projektgruppen</i>	33	66
<i>Arbetsutskottet</i>	33	66
<i>Ledningmötet</i>	50	50
<i>Samverkanmötet</i>	33	66
<i>Teknikgruppen</i>	0	100

Ekonomi

GotSam har tilldelats en total budget om 45 Mkr. Driftbudgeten för 2006 är 6 miljoner SEK. GotSam har förbrukat ca 5 600 000. Överskottet kommer, enligt samtal med KBM att flyttas över till budgetåret 2007.

För flytt av sjöcentralen har Försvarsmakten, i enlighet med regeringsbeslutet för projekt GotSam, under 2006 erhållit 10 Mkr.

De medel som har använts och som kommer att användas för fortsatt verksamhet tom 31.12, 2008 är;

Budgetår	SEK
Förbrukat 2002	702 691
Förbrukat 2003	2 839 093
Förbrukat 2004	13 915 713
Förbrukat 2005	4 996 995
Förbrukat 2006	5 600 000
Förbrukat 2006 (Sjöcentralen)	10 000 000
Preliminär budget 2007	4 400 000
Preliminär budget 2008	2 545 000
Summa	45 000 000

Verksamhetsåret 2007

Verksamhetsåret 2007 kommer att bli intensivt för GotSam. Med nya sjöcentralen i direkt anslutning till polishuset och GotSam uppfylls nu alla delar i regeringsuppdraget.

Huvudmålet för 2007 är att GotSam blir operativt med hög ambitionsnivå, och att projektet är känt och efterfrågat av det gotländska samhället, inom området krishantering.

Ett antal aktiviteter planeras att genomföras, bl.a.;

- Beslut om Nästa Steg, ett utökat GotSam efter 2008
- Egna och externa övningar med flera aktörer
- Revidering av GotSams metodutveckling, fas 2
- Integrering av sjöcentralen i GotSam påbörjas

- Intensifiering av vardagsarbetet med kompetenshöjning
- Gotlands radios reservutrustning installeras i GotSam-huset
- SOS alarms avtal med olika aktörer diskuteras
- Seminarier med externa aktörer
- Studieresa till övriga aktörer/samarbetspartners/kriscentra/myndigheter

Verksamhetsåret 2008

Huvudmålet för 2008 är att bygga upp ett ledande samverkanscentrum i vardag för krishantering.

Ett antal aktiviteter planeras:

- Sjöcentralen till fullo integrerad i GotSam
- Fullständig dokumentation klar
- Påbörjat avveckling av IO, avslutat flytt av GotSam till andra lokaler
- Påbörjat verksamhet i andra lokaler
- Fortsatt nätverksbyggande, kompetensutveckling
- Andra aktörer helt integrerade i krishanteringen
- Pröva möjligheten att utöka operativ ledningsfunktion
- Utöka samverkan med andra aktörer i Östersjöregionen
- Utvärderingsrapport till regeringen (1 mars 2008)
- Påbörja slutrapport till regering (med leverans 1 mars 2009)

Nästa Steg - ett permanent GotSam

En av slutsatserna man redan idag kan dra av projektet är att deltagande myndigheter har utvecklat en mycket bra samverkansform. Det är angeläget att fortsätta utveckla detta samarbete med en koordination av de verksamheter som redan finns på ön.

Det finns därför starka argument för att GotSam bör fortsätta sin samverkan efter projekttidens slut. Med optimalt nyttjande av resurser och kompetens skapar GotSam en gemensam kvalificerad stabsfunktion på Gotland med de numera begränsade resurser som finns kvar på ön. GotSams koncept kommer att medföra en effektiv krishantering som syftar till att spara liv, egendom och miljö.

Med denna samlade kompetens och med en gemensam lägesbild ges bättre underbyggda beslutsunderlag och därmed snabbare och effektivare krishantering. GotSam skyddar gjorda investeringar och bibehåller en kvalificerad stabsfunktion med en gemensam teknikplattform.

Vision/mål

Visionen för ett permanent GotSam efter 2008 är *"Ett ledande samverkanscentrum för krishantering genom vardagssamverkan"*.

Det övergripande målet är att GotSam skall bidra till en ökad säkerhet och trygghet för befolkningen på och runt Gotland samt ett optimalt nyttjande av resurser.

Delmålen är:

- Optimera nyttjandet av resurser och kompetens vilket ger en effektivare krishantering
- Stärka myndigheternas uthållighet (kontinuitetsplanering) vid en krissituation
- Vardagssamverkan skall leda till bättre myndighetskännedom med nätverk på olika nivåer
- Bibehålla/utveckla kompetens inom krishanteringsområdet
- Uppnå synergieffekter genom myndigheternas kompetensbredd
- Vidareutveckla en kvalificerad lednings/stabsfunktion med gemensam lägesbild och stabsstöd
- Utgöra utbildnings- och övningsstöd nationellt
- Skapa förutsättningar för att bli en framtida samverkansplattform för Östersjöregionen

Utveckling av krishanteringsförmågan

Övningsverksamheten kommer att fortlöpande utveckla GotSams interna stabsarbetsmetodik och interaktion mellan stabens olika delar och syfta till att öka kompetensen vid krishantering. Myndigheternas egna staber kommer att engageras i ökad omfattning, där en bred sakkunskap kommer att engageras för att skapa ytterligare realism i övningarna och kunna kommunicera med GotSam stab. "Andra aktörer" (myndigheter, företag och organisationer som har resurser och förmåga att stödja GotSam vid kriser) kommer att vara väl integrerade i GotSams övningsverksamhet och vara väl förtrogna med GotSams metoder. Kontinuerligt återkommande planering med utgångspunkt från olika krisscenarier kommer att ske. Övnings- och planeringsverksamheten syftar till att vara väl förberedd och att snabbt, samordnat och med tillräckliga resurser kunna hantera aktuell kris.

GotSam strävar efter att bli en riksangelägenhet där GotSam blir en utbildnings- och övningsplattform för övriga riket och en samverkansplattform för Öster-sjöregionen.

Informationsutbyte

Inom ramen för vardagsarbetet kommer det formaliserade ömsesidiga informationsutbytet att kunna utvecklas ytterligare med 3-5 möten/vecka, där uppföljning och samordning av operativ verksamhet såväl till havs som på land genomförs. Möjligheterna att nyttja myndigheternas befintliga informationssystem förbättras. En ambition måste vara att påverka regelverkens utformning så att, för samverkan, relevant information kan överföras till ett myndighetsgemensamt informationsnätverk. Regelbundna möten för att fortlöpande analysera risker och sårbarheter kommer att genomföras. Detta i syfte att kunna agera förebyggande och därmed bättre kunna hantera uppkomna situationer.

Lokaler

Den nuvarande tillfälliga byggnaden (IO) är väl fungerade med utrymme för myndigheternas vardagssamverkan, övningar och med teknikinhåll. IO får inte stå kvar på nuvarande tomt efter den 31.12 2008. Det pågår en diskussion om GotSams nya hemvist, efter 2008. En tänkbar lösning är att i Försvarmaktens nya sjöcentral och nuvarande polishus integrera även GotSams aktiviteter. En annan lösning är att ett nytt hus byggs i direkt anslutning till ovan byggnader. Finansieringen är direkt avgörande för vilket alternativ som väljs.

Utveckling av ledningscentral

En tänkbar utveckling av GotSam är att inrätta och bemanna en gemensam ledningscentral inom ramen för GotSams vardagssamverkan. En ledningscentral skulle sannolikt ge högre kvalitet och snabbhet på de insatser som genomförs och som i förlängningen kan ge en bättre krishantering på Gotland.

Finansiering

GotSam, efter 2008, kommer att behöva en budget på 3-5miljoner SEK per år. Myndigheternas personalkostnader ingår inte i denna beräkning. Finansieringen, efter 2008, är idag ett problem då myndigheterna inte ser något betalningsutrymme inom befintlig ram. Det finns olika förslag till finansiering som GotSam kommer att utreda under 2007. Arbetsutskottet och projektledaren har fått i uppgift att undersöka möjligheten till extern finansiering.

GotSam kommer att ha löpande kontakter med Försvarsdepartementet angående finansiellt stöd för ett fortsatt GotSam.

Sammanfattning

Uppdraget att inleda försöksverksamheten om samordning av resurser för hantering av allvarliga olyckor gavs till GotSams samverkansmyndigheter den 14 mars 2002.

Den 26 november 2003 hemställde GotSam om att försöksverksamheten skulle förlängas med två år. Avgörande orsak till hemställan var att GotSam saknade ändamålsenliga lokaler att driva verksamheten i.

Regeringen beslutade den 25 mars 2004 att förlänga försöksverksamheten med ett år tom den 31.12. 2007.

Under juli 2006 begärde GotSam ytterligare en förlängning av verksamheten till den 31.12 2008. Skälet till begäran om förlängningen var att byggstart för sjöcentralen blivit försenad och därmed full utvärdering av integrationen inte kunde ske.

Andra gången regeringen beslutade att förlänga verksamheten var den 16 november 2006 gällande tom 31.12 2008

Försvarsmaktens nya byggnad för sjöcentralen beräknas stå färdig under sommaren 2007. Med detta är samtliga delar i regeringsuppdraget uppfyllt.

Myndigheterna får idag tillgång till gemensam lägesbild i vardagen som används i kris men också i förebyggande syfte vilket leder till att man blir bättre på att identifiera hot och risker och kan göra kvalificerade konsekvensanalyser.

En av slutsatserna man redan idag kan dra av projektet är att deltagande myndigheter har utvecklat en mycket bra samverkansform. Det är angeläget att fortsätta utveckla detta samarbete med en koordination av de verksamheter som redan finns på ön.

Det finns därför starka argument för att GotSam bör fortsätta sin samverkan efter projekttidens slut. Med optimalt nyttjande av resurser och kompetens skapar GotSam en gemensam kvalificerad stabsfunktion på Gotland med de numera begränsade resurser som finns kvar på ön. GotSams koncept strävar efter en effektiv krishantering som syftar till att spara liv, egendom och miljö.

Med denna samlade kompetens och med en gemensam lägesbild ges bättre underbyggda beslutsunderlag och därmed snabbare och effektivare krishantering. GotSam har en kvalificerad stabsfunktion med en gemensam teknikplattform.

Ett fortsatt GotSam kan etablera sig i och/eller i direkt anslutning till polishuset och Sjöcentralen. Lokalfrågan för GotSam efter 2008 måste lösas och behöver beslutas under 2007.

Finansieringen, efter 2008, är idag ett problem då myndigheterna inte ser något utrymme inom befintlig ram. Olika förslag till finansiering kommer att utredas under 2007.

Sjöfartsverket har informerat GotSams Styrgrupp att man inte är intresserade att fortsätta samverkan i GotSam efter projekttidens slut.

Denna rapport har utarbetats i samråd med Rikspolisstyrelsen, Försvarmakten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket samt Gotlands Kommun.

Marianne Samuelsson
Landshövding
Ordförande i GotSams styrgrupp

Kopia till:

Rikspolisstyrelsen
Försvarmakten
Kustbevakningen
Sjöfartsverket
Gotlands kommun
Krisberedskapsmyndigheten